

KRUIS OVER EXAMENS
DIT JAAR?‘Scholen zouden hier beter
twee keer over nadenken’

7, 23

© THOMAS LEGRÈVE

VAN HETE
NACHTZUSTER
TOT HELDINHet imago van de verpleegster
door de eeuwen heen

DM MAGAZINE

LEOPOLD LIPPENS,
BURGEMEESTER VAN
KNOKKE-HEIST‘De kust mag
geen tweede
Tirol worden’

ZENO

UNIEKE BLIK
ACHTER DE
MUREN VAN
DE LEUVENSE
GEVANGENIS‘Ik mis een
knuffel van mijn
kinderen’

ZENO

© LIEVE BLANQUAERT

VIROLOOG STEVEN VAN GUCHT

‘Ik heb nu geen last meer
van smetvrees’

ZENO

Opvallende cijfers, precies een jaar na de moord op Julie Van Espen

Nooit meer aangiftes van
verkrachting dan in 2019

Vorig jaar waren er 4.664 aangiftes van verkrachting in ons land, een record. Dat blijkt uit nieuwe cijfers die *De Morgen* kon inkijken. Experts vermoeden een impact van #MeToo en het succes van de Zorgcentra na Seksueel Geweld.

FEMKE VAN GARDEREN
EN SARA VANDEKERCKHOVE

De voorbije tien jaar is het aantal aangiftes van verkrachting met bijna 25 procent gestegen, zo leren nieuwe cijfers uit de gegevensbank van het College van Procureurs-Generaal. In 2010 stapten 3.757 slachtoffers, voornamelijk vrouwen, naar de politie. Vorig jaar waren dat er 4.664. Zeker sinds 2017 gaat het aantal aangiftes gestaag omhoog.

“Ik zie een evolutie die nieuw is”, zegt Liesbet Stevens, adjunct-directeur van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen. “Jarenlang schommelde het aantal verkrachtingen rond 3.500. Sinds 2017 zitten we boven 4.000 aangiftes en het blijft stijgen.”

Stevens vermoedt dat steeds meer Belgen bereid zijn aangifte te doen. “Mogelijk zien we hier het effect van #MeToo. Daar is uiteraard meer onderzoek voor nodig, maar je kan er niet omheen dat er sindsdien meer openheid is over seksueel

geweld. De boodschap dat slachtoffers geen enkele schuld treft, wordt ook regelmatig herhaald.”

Deskundigen wijzen ook op de oprichting van de Zorgcentra na Seksueel Geweld. Die pilootprojecten in Gent, Luik en Brussel gingen in 2017 van start en zorgen ervoor dat slachtoffers op één plaats alle zorg en ondersteuning kunnen krijgen.

De uitbreiding van de centra is een van de eisen van de familie van Julie Van Espen, die om het leven kwam bij een gewelddadige aanval. *De Morgen* onderzocht, een jaar na haar overlijden, hoe het met deze en acht andere gevraagde maatregelen staat.

In de Zorgcentra zijn sinds hun oprichting meer dan 2.240 slachtoffers opgevangen. Niet alleen kunnen die er dag en nacht terecht voor medische verzorging of psychische ondersteuning, maar ook het verzamelen van bewijsmateriaal is mogelijk, en wie dat wil kan er meteen een klacht indienen. Zo’n multidisciplinaire aanpak blijkt beter te werken.

Doorgaans is het *dark number* bij seksueel geweld erg hoog. Naar schatting stapte amper 10 procent van de slachtoffers naar de politie, wat betekent dat 90 procent onder de radar blijft. “We

zien dat er in die centra een grote bereidheid is om klacht in te dienen”, zegt professor seksueel geweld Ines Keygnaert (Universiteit Gent). “In de Zorgcentra dient 68 procent van de slachtoffers een klacht in.”

Er zijn nog altijd maar drie Zorgcentra in ons land. Voor de uitbreiding van de drie bestaande centra en drie nieuwe in Charleroi, Antwerpen en

Leuven heeft minister van Gelijke Kansen Nathalie Muylle (CD&V) 6 miljoen euro vrijgemaakt. Daarnaast heeft ze een Koninklijk Besluit klaar dat het mogelijk maakt in elke provincie een Zorgcentrum op te richten.

Wel blijft de concrete timing daarvan voorlopig een vraagteken. “Willen we in elke provincie zo’n centrum, dan is er in totaal 20 miljoen euro nodig”, zegt Stevens. “Dat zal nog wel wat discussie opleveren.” Zowel Stevens als Keygnaert benadrukt dat er meer nodig is dan politieke wil om seksueel geweld aan te pakken. Beleid, visie en middelen moeten volgen.

Muylle laat weten dat de tien Zorgcentra in 2023 allemaal operationeel moeten zijn. Al geeft ze toe dat de coronacrisis tot vertraging kan leiden.

12-13

25%

is het aantal aangiftes
de voorbije tien jaar gestegenDEBORAH CAMPERT
EN HAAR DAGBOEKEN‘Als Remco minder dan
twee glazen wijn drinkt,
ben ik ongerust’

ZENO

© THOMAS SWEETVAEGER

CEO WOUTER TORFS
EN VBO-BAAS
PIETER TIMMERMANS‘Nu blijkt hoe onbestuurbaar
ons land is’

8-9

“**Europeanen leren nu ook hoe het voelt om vrijheid van verkeer opgedeeld te zien in legitieme en illegitieme vormen**

MENINGEN

column

VINCENT STUER

MARK ELCHARDUS

is schrijver en theatermaker. Hij werkte als woordvoerder in het Europees Parlement. Hij schrijft tweewekelijks voor deze krant, afwisselend met Mark Elchardus.

We zijn allemaal bang, maar niet voor elkaar

Als de politiek in oorlogsmetaforen vervalt, leidt dat meestal tot overspannen retoriek en onzalige beleidskeuzes - van het ‘Vlaamse front’ tot de ‘war on drugs’. Een voormalige baas, die de Koude Oorlog van iets te dichtbij had meegemaakt achter het IJzeren Gordijn, heeft het mij afgeleerd in oorlogstermen te spreken.

Maar voor de coronacrisis maak ik een uitzondering. De publieke opinie die staat te trappelen om uit quarantaine te komen, vertoont in positieve zin parallellen met een maatschappij die uit een oorlogssituatie komt. Daar zit een kans in voor progressieve politiek, want op een oorlog die democratisch gewonnen wordt, volgt vaak een doorstart van de democratisering.

De dreiging is echt, tastbaar, en ze komt van buitenaf. Dat is in de politiek, gelukkig, zeldzaam geworden. Het geeft een vrij uniek gevoel: we zijn allemaal bang, maar niet bang voor elkaar. Die samenhangigheid tegenover een virus en de maatschappelijke vernietiging die het aanricht, is uiteraard tijdelijk. Maar ze is daarom niet minder reëel.

Ook economisch heeft deze crisis een uitzonderlijke eigenschap: ze wordt de grootste schok die we sinds de Tweede Wereldoorlog te verduren kregen, maar de oorzaak komt niet uit de economie zelf. Het zijn dit keer geen megalomane beleggers of onbezonnen banken die het land stilgelegd hebben. Onze economie is niet ziek, maar in quarantaine gezet.

Dat is een enorm verschil voor wat gaat komen: de reden waarom de crisis van 2008 maar weinig structureel veranderd heeft, is dat de remedie het probleem erger kon maken. Als je banken moet saneren terwijl je ze aan het redden bent, blijf je sowieso ergens in het midden hangen. Nu is dat risico veel kleiner. De kans op herstel is groter, en de overheid kan veel strengere voorwaarden stellen.

Dat kan niet alleen, dat moet ook. Duurzaamheidscriteria voor staatssteun zijn een mooi voorbeeld. De topman van Ryanair zegt dat zijn businessmodel in duigen valt als de coronamaatregelen aanhouden. Het was een dreigement, maar eigenlijk is het een uitdaging: het niet-duurzame deel van de sector is de facto al gesneuveld - houden zo - en het noodzakelijke deel kan eindelijk tot toegevingen gedwongen worden.

Er is geen enkel argument meer tegen een belasting op kerosine en een taks op vliegtuigtickets. Het zijn de enige soort afspraken die achteraf ook afdwingbaar zijn. En het is een beter en billijker manier om de eigen toerismesector te stimuleren

Winston Churchill won de oorlog, maar leed twee maanden later een van de grootste verkiezingsnederlagen ooit. © AP

De samenhangigheid van de publieke opinie stelt ook haar eigen normen: wie niet mee afziet, moet solidair zijn

dan het wansmakelijke idee om tweedeverblijvers aan de kust extra geld toe te steken.

Want de samenhangigheid van de publieke opinie stelt ook haar eigen normen: wie niet mee afziet, moet solidair zijn. Van 1940 tot 1950 hadden de Verenigde Staten een belasting tot 95 procent op buitensporige winst. Bedrijven die groot geld verdienden aan de oorlogseconomie zagen hun winst herverdeeld onder de bevolking.

Nu zien we digitale mastodonten zoals Amazon hun dominantie uitbreiden, dankzij de quarantaine. De terughoudendheid om hen te belasten en in te perken moet nu ook wegvallen. De taxshift naar de sectoren die het zwaarst lijden onder de coronacrisis - zelfstandigen, kleine bedrijven, horeca, evenementen- en cultuursector - is een economische evidentie en een maatschappelijke noodzaak.

Want onze samenhangigheid is heel voorwaardelijk. Ze kan snel omslaan.

Het is een cliché dat oorlogseleiders niet beloond worden voor hun overwinning. Winston Churchill werd de grootste Brit aller tijden, maar leed twee maanden na de oorlog een van de grootste verkiezingsnederlagen ooit.

Dat is niet zozeer een kwestie van ondankbaarheid, maar van onafhankelijkheid: wie zo pijnlijk ondergeschikt geweest is aan andere mensen en omstandigheden wil vooral weer op eigen benen staan. Dan stem je op een partij die je je zelfbeschikkingrecht teruggeeft.

Na elke oorlog in het democratische tijdperk volgde een golf van democratisering: België stelde in 1918 het enkelvoudig mannenstemrecht in, na de volgende oorlog kwam het vrouwenkiesrecht en deed de welvaartsstaat een sprong vooruit.

De Britten stemden niet tegen Churchill. Clement Atlee was een van de minst charismatische leiders die Labour ooit had, maar hij was een oerdegelijk vertegenwoordiger van het hervormingsprogramma waar de partij al jaren voor stond. Daar stemden ze vóór.

De vraag is nu ook wie een verhaal vindt dat de tijdgeest kan vatten. Een zittende eerste minister kan dat niet alleen, die staat per definitie voor de dagelijkse strijd van het verleden. De politiek heeft een paar maanden om de gezonde shock in onze geesten om te zetten in een hoopgevend politiek signaal. Dat kan een regering of een verkiezingsprogramma zijn. Want als de Britten konden gaan stemmen terwijl Berlijn nog nasmeulde, kan België het na deze zomer ook.

opinie

WOUTER DUYCK

is professor cognitieve psychologie aan de UGent.

Scholen denken het best twee keer na

Het GO! adviseerde scholen gisteren om geen examens meer te organiseren, en bijgevolg om voorlopig ook geen B- en C-attesten uit te reiken. Leerlingen waarover de klassenraden twijfelen zouden uitgenodigd worden om in de zomer leerachterstanden weg te werken.

Het advies zal op veel plaatsen goed onthaald worden, want niets is in deze coronatijden evident, en examens organiseren ook niet. Toch kunnen examens, zoals het hoger onderwijs bijvoorbeeld vandaag voor groepen van honderden studenten bewijst. Scholen denken toch best twee keer na vooraleer examens te schrappen. Er zijn immers ook in het leerplichtonderwijs goede redenen te bedenken om toch zo veel mogelijk examens te plannen.

Allereerst bevestigt tijdsbestedingsonderzoek het gezond verstand: het grootste deel van de studie-inspanning van leerlingen gebeurt ook vandaag nog altijd in aanloop naar examens. Er zijn slechts weinig leerlingen die vergelijkingen oplossen, Latijnse woordjes of elektriciteitsschema's instuderen voor het plezier, als er niets aan vasthangt. Wie examens schrapt, verliest dus die leerinspanning. Dit is nefast omdat we elk beetje leerwinst hard kunnen gebruiken, nu corona de al jaren durende en forse Vlaamse achteruitgang in leerprestaties zal versnellen. Het besef dat geen examens meer volgen zal ook de interesse en motivatie voor het al moeilijk lopende afstandsleren een fikse knauw geven.

Ten tweede weten we dat het afleggen van testen op zich tot grotere leereffecten leidt. Dit testeffect toont dat wie half zo veel gestudeerd heeft, maar wel een test aflegt, tot de helft meer onthoudt dan wie dubbel zoveel studeerde zonder test. Niet onmiddellijk, maar wel enkele dagen later. Testen waar een inspanning voor gebeurde, examens dus, hebben een sterk leereffect op langere termijn.

Een derde reden is dat examencijfers, en de kwalitatieve feedback van leraren op de resultaten, een belangrijke bron zijn van feedback op het leerproces. En, feedback is cruciaal voor leren. Leerlingen die niet vernemen of ze iets goed begrepen hebben of niet, zullen minder leren.

Ten slotte is het ook zo dat met het schrappen van examens een belangrijke informatiebron verdwijnt voor studieadviezen. Zonder examens verdwijnt niet alleen de feedback, maar wordt het oordeel over het bereiken van kennis en competenties voor een deel giswerk. Klassenraden hebben gedeeltelijke informatie uit de toetsen die tijdens het jaar gebeurden, maar deze formatieve toetsen hebben een heel ander doel, namelijk het ondersteunen van het leerproces. Ze zijn niet gemaakt voor het toetsen van competenties aan een bepaalde norm, zoals de summatieve toetsen die examens zijn. Daarom ook is het logisch om op basis van deze zeer gebrekkige informatie voorlopig geen B- en C-attesten te verstrekken. Dat oordeel wordt echter niet makkelijker na een zomerschool als ook daar geen echte evaluatie op volgt. Een C-attest is dan een zeer moeilijke beslissing. Onderzoek toont aan dat kwetsbare kinderen daar het eerste slachtoffer kunnen van worden. Studieadvies wordt sterker beïnvloed door afkomst als het gebaseerd is op subjectieve oordelen, dan wanneer het berust op objectieve standaardtoetsen. Een nog waarschijnlijker scenario is echter dat scholen zich terughoudend zullen opstellen, en een A-attest voor iedereen wordt dan een erg kwalijk precedent.

De opening van de scholen is een moeilijk verhaal geworden. Ondanks de politieke wil, en het advies van tenminste sommige virologen die vonden dat scholen gewoon open konden, is het aanbod hier uiteindelijk zeer beperkt én later dan in al onze buurlanden. Amper een vijfde van onze dagen in leerplichtonderwijs zijn uiteindelijk geopend. Als volwaardig onderwijs niet kan, moet men zich de vraag stellen of de immense logistieke en hygiënische uitdagingen die scholen nu moeten ondergaan opwegen tegen de enkel dagen les die nog zullen volgen. De inspanning trekt alle aandacht weg van waar het om gaat, namelijk leren. En de vier vijfden van het onderwijs die op afstand gebeuren, lijden er onder.

De vraag die scholen zich moeten stellen is op welke manier nog het meeste leerwinst kan geboekt worden. Dat is allicht niet met deeltijds en afstandsonderwijs zonder examens. Misschien valt nog het meeste leerwinst te rapen door leerlingen nu thuis aan het studeren te zetten over de leerstof die iedereen tussen Nieuwjaar en corona kreeg. Deze studieperiodes kunnen afgewisseld worden met examens doorheen de maand juni. Gespreid over leerlingen, met minder personeel, niet per se in kleine klassen, en dus makkelijker te organiseren.

Op welke manier kan nog het meeste leerwinst geboekt worden? Allicht niet met afstands-onderwijs zonder examens

brief van de dag

Gezondheid versus economie is een valse tegenstelling

Beste Tine De Poorter, ik las je brief aan je zoon (*DM* 29/4). Net als jij ben ik bezorgd over het effect van deze crisis op het welzijn van (jonge) mensen en heb ik mij vragen gesteld bij de volgorde van sommige aangekondigde versoepelingen. Maar wanneer je stelt dat het stimuleren van de economie gaat over het kopen van "leuke kleedjes, nieuwe lego en hippe schoenen", behoor je wellicht tot de gegoede middenklasse. Excuses als ik je situatie verkeerd inschat, maar dit doet mij vermoeden dat je een huis hebt en dat je loon de afgelopen maanden netjes uitbetaald is

gebleven. Ook mijn huis en loon zijn gelukkig veilig. Dat is helaas niet voor iedereen zo. De economie laat zich even moeilijk voorspellen als een pandemie, maar de ECB zet zich alvast schrap voor een negatieve groei van 5 à 12 procent in 2020. Ter vergelijking: in 2008 zagen we een negatieve groei van rond de 2 procent. In 1931, op het dieptepunt van de Grote Depressie, was deze rond de 14 procent. Wie denkt dat dit wil zeggen dat beleggers de broeksriem zullen moeten aanspannen, nodig ik uit de Grote Depressie te googelen. U zal niet lang moeten scrollen voor u tussen de foto's van menselijke miserie op een foto botst van een moeder die haar kinderen te koop aanbiedt.

Economische crisissen raken niet iedereen even hard. Volgens onderzoek van de UGent vreest 1 op de 5 Vlamingen zijn job te verliezen, en deze vrees is hoger bij kwetsbare groepen. In Vlaanderen hebben we dan nog een sociaal vangnet. De IAO publiceert gisteren dat mensen met informele jobs in Afrika hun inkomen de afgelopen maand met 80 procent zagen dalen. Voor deze mensen gaat het stimuleren van de economie dus niet over nieuwe kleren of speelgoed, wel over overleven. De tegenstelling tussen gezondheid en economie is dan ook een valse tegenstelling. De coronacrisis toont aan dat onze gezondheids- en ouderenzorg ondergefinancierd zijn. In België wordt de zorg betaald met be-

lastinginkomsten. Die inkomsten zullen de komende jaren tegenvallen als de economie niet op gang geraakt. Zoals wel vaker is de situatie dus niet zwart-wit. Politici moeten met verschillende zaken rekening houden. De volksgezondheid uiteraard. Maar hopelijk wordt er toch ook gedacht aan het welzijn van kinderen die straks met honger naar bed gaan. Wanneer je het begrip e-co-no-mie uitlegt aan je zoon, vertel dan maar dat 'de economie' alle gezinnen en bedrijven zijn die goederen en diensten consumeren en produceren. Wij allemaal dus. Vriendelijke groeten, **Eva Van Belle, postdoc arbeidsmarkt-discriminatie, Universiteit van Neuchâtel (Zwitserland)**

Reageren? lezers@demorgen.be